

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 11.00 uur d.d. 18 juni - 11:00 uur d.d. 19 juni 2020

- BZK | Met input van VWS, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie.

10.2e

NB: de ringen staan onderaan.

Samenvatting

- De gemeente Den Haag heeft een demonstratie tegen coronamaatregelen die zondag zou plaatsvinden verboden. Dit vanwege vrees voor 'wanordelijkheden' en besmettingsgevaar. De organisatie van het protest spant een kort geding aan.
- Exploitanten van strandtenten willen dat hun paviljoens de komende wintermaanden gewoon kunnen blijven staan om de omzetzijder van dit jaar te compenseren.
- Epidemiologen en kinderpsychiaters zijn het erover eens dat tieners terug naar school moeten. Een D66-raadslid in Den Haag pleit voor een grondige inventarisatie van de luchtkwaliteit op scholen.
- Zzp'ers raakten aan het begin van de crisis gemiddeld een vijfde van hun omzet kwijt. Zo'n 80 procent van de ondernemers heeft geen gebruik gemaakt van de noodsteun.
- Er worden nu minder cao's afgesloten. Lopende cao-onderhandelingen werden meestal gepauzeerd, omdat de vooruitzichten zo onzeker zijn. In navolging van de werkgeversverenigingen, komt ook vakbond FNV binnenkort met een nieuwe arbeidsvoorwaardennota, mogelijk met daarin een aangepaste looneis.
- Volgens ING zien de toeleveranciers aan de auto-industrie een productieverlies van 34%.
- De cliëntenraad van verpleeghuis Vondelstede sleept zorginstelling Amsta voor de rechter. Amsta en andere zorginstellingen zouden mensenrechten schenden, onder meer door bewoners niet toe te staan onbeperkt naar buiten te mogen.
- 'Immuniteit tegen corona stijgt relatief langzaam' kopt AD. Uit nieuwe resultaten van bloeddonors die door bloedbank Sanquin zijn getest op de aanwezigheid van antistoffen, blijkt dat het landelijk gemiddelde 5,5% is. Onderzoekslider en hoogleraar in microbiologie en infectieziekten Hans Zaaijer noemde de gevonden stijging eerder 'relatief klein'.
- Uit metingen van het wateronderzoeksinstituut KWR Riolwateronderzoek blijkt dat het aantal coronabesmettingen in Amsterdam vorige week een stuk hoger lag dan de week daarvoor.
- In een advies over de toekomst van de zorg stelt SER-voorzitter Mariëtte Hamer: "De coronacrisis heeft een vergrootglas gelegd op onze conclusie. Namelijk dat we heel veel mensen tekort gaan komen." Als er niet snel ingegrepen wordt, dreigt het ten koste te gaan van de kwaliteit van de zorg in Nederland.

Karakterisering berichtgeving

- Aandacht voor uitstel van de speedwet en voor het verbod van de gemeente Den Haag voor de geplande demonstratie tegen de coronamaatregelen. Op sociale media wordt dit meten met twee maten genoemd, omdat anti-racisme demonstraties wel toegestaan zijn.
- In de media vooral aandacht voor de centrale vraag uit het luchtvaartdebat donderdag of vliegen veilig is. Ook minimumprijs vliegtickets en nachtvluchten Schiphol komen tijdens het debat aan de orde. Daarnaast berichten FD en Telegraaf over vertragende factoren in de steunoperatie van de overheid aan KLM.
- In Trouw vandaag een stuk over de anderhalvemeterregel in het VO. Het AD Haagse Courant schrijft dat lang niet alle scholen in Den Haag hun luchtkwaliteit op orde hebben.
- In het Nederlands Dagblad een reportage over musea in Coronatijd. NOS.nl meldt de impact van de coronacrisis op de evenementensector.
- Nog veel aandacht voor de werkloosheidscijfers die het CBS gister presenteerde en vooruitblikken op het gesprek van de Europese leiders vandaag over het Europees herstellfonds. De verwachtingen zijn laag.
- Veel media-aandacht voor de cijfers over leengedrag van banken bij de ECB.

- Op twitter veel verontwaardigd naar aanleiding van de tweet met foto van @SanderQuote over de enorme drukte voor de checkin op Schiphol. Veel reizigers staan lange tijd te wachten in dezelfde ruimtes. Ondanks de getroffen maatregelen lijkt het toch te druk op de luchthaven.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Scenario's

- De loopbaan- en re-integratiebranche legt een claim neer van €750 miljoen in het zogenoemde Deltaplan Werk. Er dreigt volgens de branche een ongekennde kaalslag op de arbeidsmarkt. Met dat geld kunnen werknemers die hun werk verliezen worden bijgeschoold en begeleid bij het vinden van nieuw werk.

Schade

- De Nederlandse luchtvaartsector krijgt dit jaar mogelijk 60% minder reizigers te verwerken meldt de internationale luchtvaartorganisatie IATA. Op basis van nieuw onderzoek blijkt dat Europese maatschappijen door de coronacrisis worden opgezadeld met een verlies aan inkomsten van dik 23 miljard dollar. Verder staan tot 7 miljoen banen op de tocht, waarvan 178.000 in Nederland. De juni-raming van IATA is nog weer iets negatiever dan de raming van twee maanden terug.
- Zzp'ers raakten aan het begin van de crisis gemiddeld een vijfde van hun omzet kwijt. In sommige sectoren ging het in april zelfs om 61 procent. Dat blijkt uit een analyse van de boekhouding van tienduizenden zzp'ers, die door BNR is opgevraagd. Zo'n 80 procent van de ondernemers heeft geen gebruik gemaakt van de noodsteun.
- Met het wegvallen van grote festivals door de coronacrisis krijgen niet alleen de organisatoren, maar ook de vele leveranciers een flinke knauw. De evenementensector vreest dit jaar voor een omzetsdaling van 1,1 miljard euro en een verlies van 15.000 banen bij publieksevenementen.
- Strandtenten hebben een gezamenlijk 'noodsignaal' uitgezonden: SOS, Stop Ondergang Strandtenten. De vooruitzichten voor de bijna 40.000 werknemers bij Nederlandse toeleveranciers voor de auto-industrie zijn somber. De verwachting is dat de omzet in de sector dit jaar tot wel een derde wegvalt, waardoor er mogelijk duizenden arbeidsplaatsen verloren gaan. Volgens ING zien de toeleveranciers aan de auto-industrie een productieverlies van 34%.

Slachtoffers

- Er liggen nog 67 mensen met het coronavirus op de ic, zes minder dan op woensdag en het laagste aantal sinds half maart.
- Uit metingen KWR Rioolwateronderzoek blijkt dat het aantal coronabesmettingen in Amsterdam vorige week een stuk hoger lag dan de week daarvoor. De concentratie coronavirusresten in het rioolwater van de hoofdstad is in één week met factor 10 toegenomen. De stijging hoeft niet te betekenen dat tweede golf begonnen is, zegt het KWR.
- Voor zover bekend is, is 1 persoon die aanwezig was bij de demonstratie op de Dam positief getest. De persoon in kwestie heeft op de Dam niemand kunnen besmetten. Op het moment van het protest had de persoon nog geen klachten. Ook is niet duidelijk of de bron van de besmetting op de Dam ligt.

Informatiebehoefte

Scholen

- AD Haagse Courant schrijft dat lang niet alle scholen in Den Haag hun luchtkwaliteit op orde hebben. D66 pleit ervoor dat vanuit de gemeente een grondige inventarisatie komt van scholen die wel en die niet voldoen aan de richtlijnen.

Reizen

- Enkele vragen op social media over reisadviezen, de heropening van consulaire dienstverlening en (zelf-) quarantaineregels voor reizigers vanuit hoog-risicogebieden. Daarnaast is er onduidelijkheid waarom sommige landen binnen Schengen oranje blijven, terwijl andere landen al op geel staan.

- Een aantal partijen in de Tweede Kamer willen dat er meer onderzoek komt naar de verspreiding van het coronavirus aan boord van vliegtuigen. De partijen wijzen op het advies van het RIVM om de 1,5 meter aan boord te waarborgen. De indruk bestaat dat voor de luchtvaart de zoveelste uitzondering wordt gemaakt vanwege het economische belang.

Economie

- Groene ambities moeten als hoeksteen dienen voor de herstelplannen uit de coronacrisis. Daarvoor pleiten bijna 250 Nederlandse bedrijven, onder de leiding van Jan Peter Balkenende en directeuren van grote bedrijven zoals Heineken en KLM. Vrijdag overhandigen ze een verklaring met hun wensen aan het kabinet.

SER-rapport

- In een advies over de toekomst van de zorg stelt de Sociaal Economische Raad (SER) dat er nu ingegrepen moet worden om voldoende handen aan het bed te hebben in de toekomst. Op dit moment werken er zo'n 1,4 miljoen mensen in de zorg. De SER schat in dat er in 2040 meer dan 2 miljoen mensen nodig zijn. Volgens voorzitter Hamer is nu het uitgelezen moment om de werkdruk te verbeteren. De SER zegt in het rapport veel meer ruimte te zien voor de digitalisering van de zorg.

Verspreiding van het virus

- 'Immunititeit tegen corona stijgt relatief langzaam' kopt AD. Uit nieuwe resultaten van ruim zeventuizend bloeddonors die tussen 9 en 19 mei door bloedbank Sanquin zijn getest op de aanwezigheid van antistoffen, blijkt dat in Limburg en Noord-Brabant de meeste bloeddonors zijn gevonden met antistoffen: daar liep het percentage op tot 10%. Onderzoeksleider Hans Zaaier zegt: "De lockdownmaatregelen zijn effectief, waardoor minder mensen besmet zijn geraakt. Maar zo kan het nog twee jaar duren voordat groepsimmunitet in Nederland wordt bereikt. Er is gewoon een vaccin nodig."
- Door haperende apparatuur in een laboratorium blijkt een aanzienlijk deel van de positieve uitslagen van de onlangs in Dordrecht afgenomen testen niet te kloppen. Dat melden meerdere bronnen aan De Telegraaf en is door [REDACTED] van de GGD Zuid-Holland-Zuid bevestigd. "Het gaat om ongeveer vijftien mensen die inmiddels door ons per brief op de hoogte zijn gesteld", aldus [REDACTED]. Artsen trokken onlangs aan de bel omdat zij ernstige twijfels hadden over de juistheid van de vele positieve testuitslagen afkomstig van een niet-getraceerde bron.

10.2e

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Demonstraties

- Burgemeester Remkes van Den Haag verbiedt komende zondag het houden van alle demonstraties. Dat betekent dat een protest op het Malieveld van de beweging 'Virus Waanzin' (waar BN'ers zijn betrokken) niet mag doorgaan. Die beweging eist de opheffing van de coronamaatregelen. De organisatie achter het protest spant een kort geding aan om het protest toch door te laten gaan.

Financiën

- 185.000 Nederlandse ondernemers hebben sinds het begin van de corona-uitbraak in maart voor ruim 10 miljard euro aan belastinguitstel gekregen, meldt het ministerie van Financiën. Ondernemers die hard getroffen zijn door de crisis kunnen sinds maart voor verschillende belastingsoorten, bijvoorbeeld voor de btw en de loonheffing, uitstel van betaling aanvragen.
- De Europese Centrale Bank heeft banken in totaal 1300 miljard euro uitgeleend via een speciaal programma om in corona-crisistijd de kredietverlening op gang te houden. Bij de eerste mogelijkheid om in te tekenen voor de zeer gunstige leningen, meldden zich 742 banken.

Economische gevolgen

- Er worden nu minder cao's afgesloten. Lopende cao-onderhandelingen werden gepauzeerd, omdat de vooruitzichten zo onzeker zijn. In navolging van de werkgeversverenigingen, komt ook vakbond FNV

binnenkort met een nieuwe arbeidsvoorwaardennota, mogelijk met daarin een aangepaste looneis. De vakbond wil daar nog niets over zeggen, omdat de eigen leden nog moeten instemmen met de nota.

- Exploitanten van strandtenten willen dat hun paviljoens de komende wintermaanden gewoon kunnen blijven staan. Na maandenlang te hebben moeten overleven met geen of een fractie van de normale omzet, is het onmogelijk om de financiële lasten van het afbreken en weer opbouwen te dragen, zegt Triep, voorzitter van de Vereniging van Strandexploitanten Scheveningen en eigenaar van strandclub WIJ.
- De heropening van de terrassen heeft in de binnensteden nog niet geleid tot grotere drukte. Het aantal passanten lag op zaterdag 13 juni ongeveer 50% ten opzichte van vorig jaar. Dat concludeert Locatus.
- Het aantal instappers in het openbaar vervoer en tanktransacties bij benzinepompen laten een lichte stijging zien. Mensen lijken vaker naar een werkplek te gaan, maar dit aantal blijft nog altijd fors achter bij het aantal van voor de coronacrisis.

Vakantie

- Volgens De Limburger lopen reizigers risico op het inleveren van salaris en/of vakantiedagen wanneer zij onverhoopt niet terug naar Nederland kunnen reizen of bij terugkomst in quarantaine moeten.
- ANWB meldt dat waarschijnlijk de helft minder vakantiegeers naar het buitenland zullen gaan vanwege onzekerheid. Onderzoeksbureau NBTC-NIPO meldt dat 62% van de Nederlanders vakantieplannen heeft, waarbij drie op de vijf aangeeft naar het buitenland te gaan.
- Woordvoerder van TUI zegt dat 69% van hun klanten deze zomer op vakantie willen gaan. Daarvan geeft 70% aan te gaan vliegen. De reisorganisatie verwacht een grote drukte zodra het reisadvies voor Spanje op geel gaat.

Defensie

- In Oirschot hebben een twintigtal militairen in opleiding mogelijk het coronavirus opgelopen. Ze zitten thuis in quarantaine in afwachting van de coronatesten.

Zorg

- De cliëntenraad van verpleeghuis Vondelstede sleept zorginstelling Amsta voor de rechter om soepelere regels af te dwingen. Dezelfde cliëntenraad dreigt bovendien, samen met familieleden van bewoners van andere verpleeghuizen, de Staat aan te klagen. Amsta en andere zorginstellingen zouden mensenrechten schenden, onder meer door bewoners niet toe te staan onbeperkt naar buiten te mogen.
- Ook mensen die slecht kunnen ademen riskeren een boete als ze zonder mondkapje in het ov zitten. Ademexperts raden die mensen aan het ov zoveel mogelijk te mijden. Ze leggen uit wat een 'enorme belasting' een mondkapje is voor mensen die slecht kunnen ademen. Reizigersvereniging Rover ontving daar klachten over en wil samen met belangenorganisatie Ieder(in) een uitzondering voor mensen met longproblemen, een fysieke beperking of spierziekten in het ov. Deze mensen zouden zelf een vervangende oplossing mogen kiezen.

Sport

- Emile Hendrix, bestuurslid van de nationale paardensportfederatie KNHS en voormalig topruiter, is teleurgesteld en boos, omdat de paardensport in Nederland nog altijd stilligt vanwege het coronavirus. "We lopen een achterstand op ten opzichte van het buitenland."

Maritiem

- Het Centraal Bureau voor de Rijn en Binnenvaart, Koninklijke BLN-Schuttevaer en de Algemeene Schippers Vereniging vragen middels een brief (incl. uitgebreide notitie) aan staatssecretaris Keijzer (EZK) om de vrachtvervoerstak van de binnenvaart in aanmerking te laten komen voor schadevergoeding door COVID-19. Als de overheid niet snel over de brug komt, vrezen binnenvaartbrancheorganisaties voor een zware economische en sociale crisis in de Rijn- en Europese binnenvaart.

- Om de vloot van traditionele zeil- en motorschepen door de crisis te loodsen is 20 miljoen euro nodig, bovenop de al door het kabinet genomen maatregelen. Dat heeft de Vereniging voor Beroepschartervaart (BBZ) berekend. De organisatie pleit al langer voor een noodfonds.

Milieu

- Doordat mensen tijdens de coronacrisis zelf hun huis onder handen namen, belandt er meer asbest in het restafval. Dat meldt advies- en onderzoeksbureau De Afvalspiegel, dat onder meer sorteeranyses uitvoert voor gemeenten. Bij de analyses treft het bureau nu "steeds vaker" asbest aan in het restafval, zoals afgebroken golfplaten van asbestcement, dakbeschot en oude bloembakken.

Betekenisgeving

Onderwijs

- In Trouw vandaag een stuk over de anderhalvemeterregel in het VO. Vier vragen over dit dilemma in het onderwijs. Epidemiologen en kinderpsychiaters zijn het erover eens dat tieners terug naar school moeten.

Economie

- Bedrijven maken 'gretig' gebruik van de regeling van het kabinet om belastinguitstel te krijgen, aldus NU.nl.
- Europese banken zijn 'massaal gevallen voor de verleidingen van de ECB', meldt onder andere Vk.
- Het Nederland van na de zomer is opgedeeld in coronaregio's en wordt bestuurd door een overheid die zo zelfverzekerd optreedt tegen het virus dat het consumentenvertrouwen opveert. Zo zouden gezondheidseconomen Koolman en Mierau het graag zien, want 'flattening the curve, wat we nu doen, is eigenlijk deepening the crisis'. "Zoals de cijfers nu zijn, is corona helemaal geen grote, gevaarlijke ziekte meer", zegt Koolman. "Maar voor de economie is het huidige beleid nog steeds desastreus. We bieden niet voldoende veiligheid."

Werkgelegenheid

- Gisteren werd bekend dat er in de eerste drie maanden van de coronacrisis zo'n 60.000 mensen werkloos werden, het echte aantal ligt hoger. Nog eens 140.000 werknemers verloren hun baan, maar tellen niet mee in het officiële werkloosheidscijfer. Dat verschil komt door een definitiekwestie waarbij het CBS. Volgens de gebruikte termen ben je alleen werkloos als je op zoek bent naar werk en ook direct beschikbaar bent. 'Mensen die in een sector werken die stil komt te liggen, kunnen echter niet op zoek naar een nieuwe baan,' zegt van Mulligen van het CBS.
- Op sociale media is veel berichtgeving over het item in Nieuwsuur over de verstreckende gevolgen van de coronacrisis voor jongeren. De oproep van Van Weegberg (Young United FNV) om voor die groep in actie te komen vindt gehoor.

Luchtvaart

- De voorgenomen steunoperatie van de overheid aan KLM wordt bemoeilijkt doordat Air France zijn invloed op de Nederlandse luchtvaartmaatschappij wil behouden, opent het FD. Minister van Hoekstra eist dat de leningen tot €4 mrd enkel ten goede komen aan KLM en wil daarom controle hebben op de besteding.
- De redding van KLM dreigt te verzanden in een moeras van rechtszaken en eisen van de politiek. Ook houdt de Franse regering diepe ingrepen bij Air France tegen, waardoor KLM extra banen verliest aan Parijs, stelt de Telegraaf.

Milieu

- Herstel de focus op de lange termijn. Zo komt Nederland sterker én duurzamer uit de coronacrisis. Dat bepleiten de acht Nederlandse multinationals verenigd in de Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC) en VNO-NCW in een oproep in de Volkskrant.

Weg

- Het is weer bijna net zo druk op de weg als het was voor de coronacrisis. Met één groot verschil: de ochtendspits blijft uit. Dat blijkt uit cijfers van de Nationale Databank Wegverkeersgegevens.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders besmet door COVID-19 • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen • Ouderen	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven	• Algemeen publiek • Politici • EC